

Sygn. akt II Ca 453/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Barbara Dziewięcka

Protokolant: protokolant sądowy Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2013 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko Ł. W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Jędrzejowie

z dnia 12 lutego 2013 r. sygn. I C 383/12

oddala apelację.

Sygn. akt II Ca 453/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy w Jędrzejowie w sprawie sygn. akt III C 383/12 oddalił powództwo (...) sp. z o. o. z siedzibą w W. przeciwko Ł. W. o zapłatę kwoty 2.815,43 zł.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu (...) roku pozwany zawarł z Wyższą Szkołą (...). E. L. w K. umowę o studiowanie nr (...) na niestacjonarne / zaoczne / studia pierwszego stopnia (licencjackie) na kierunku ekonomia.

Ostatecznie jednak z uwagi na swoją skomplikowaną sytuację zawodową i finansową postanowił zrezygnować z tych studiów. Wobec tego w ogóle nie zgłosił się po odbiór indeksu i legitymacji studenckiej uznając, że tym samym nie musi już składać żadnego oświadczenia woli na piśmie.

Pomimo tego szkoła naliczyła czesne za okres października 2008 roku – kwiecień 2009 roku w kwocie po 250 zł miesięcznie. Ponadto opłatę administracyjną 190 zł w dniu 30 września 2008 roku oraz łącznie 10 zł opłaty za wezwania.

W dniu 19 września 2011 roku przedmiotowa szkoła wyższa zbyła przedmiotową wierzytelność na rzecz poprzednika prawnego powoda.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy dokonał następujących rozważań.

Regulamin uczelni przewidywał katalog sytuacji skutkujących koniecznością skreślenia z listy studentów. W przypadku niepodjęcia studiów, student powinien być skreślony z listy studentów. Niepodjęcie studiów to niezgłoszenie się w wyznaczonym terminie w dziekanacie w celu podpisania tekstu ślubowania i odebrania indeksu. Skoro więc nie był studentem, to roszczenie żądane przez powoda z tytułu opłaty za zajęcia jest niezasadne. Powód poniósł niewątpliwie pewne koszty, np. rekrutacji, lecz zostały one pokryte z uiszczanego przez pozwanego wpisowego w kwocie 350 zł. Sąd Rejonowy zaznaczył, że okoliczności powyższe skutkowały decyzją Sądu brakiem akceptacji oświadczenia pozwanego o częściowym uznaniu powództwa jako sprzecznego z prawem, tym bardziej, że w uzasadnieniu tego uznania pozwany nadal kwestionował roszczenie, zaś decyzje o uznaniu tłumaczył poradą adwokata. Zdaniem Sądu Rejonowego, gdyby nawet zanegować wskazany sposób rozumowania, to roszczenie powoda uległo przedawnieniu w 2011 roku przy przyjęciu terminu dwuletniego z art. 751 pkt 2 k.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez pominięcie przepisu art. 471 k.c. ustanawiającego odpowiedzialność odszkodowawczą za nienależyte wykonanie umowy, nie rozwiązanej pisemnie przez pozwanego pomimo obowiązku ustawowego określonego art. 77 § 2 k.c.;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez nieuzasadnione zastosowanie przepisu art. 751 pkt 2 k.c. w związku z art. 750 k.c. wskutek przyjęcia, że roszczenie o zapłatę czesnego przedawnia się z upływem 2 lat, jako roszczenie z tytułu nauki świadczonej przez osoby trudniące się zawodowo takimi czynnościami, zamiast zastosowania przepisu art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym wskazującego, iż roszczenie wynika z umowy nazwanej i tym samym na mocy art. 118 k.c. ma do niej zastosowanie 10 – letni termin.

Wskazując na powyższe zarzuty, powód wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z dnia 12 lutego 2013 roku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwot objętych żądaniem pozwu albo przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu; zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych za obie instancje albo nakazanie Sądowi Rejonowemu rozstrzygnięcia o kosztach procesu w przypadku przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji powód wskazał, iż wiarygodność względem pozwanego powstała na tle umowy o świadczenie usług edukacyjnych z dnia 29 lipca 2008 roku, pozwany zyskał status studenta na mocy decyzji z dnia 30.09.2008 r. Między pozwanym a szkołą nawiązał się umowny stosunek prawny, uczelnia zobowiązała się świadczyć na jego rzecz usługi edukacyjne, zaś pozwany zobowiązał się do opłaty czesnego w 12 równych ratach. Pozwany nie zapłacił rat opłaty i decyzją z 15.04.2009 roku został skreślony z listy studentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja była bezzasadna.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i bierze je za swoje. Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił materiał dowodowy i na jego podstawie dokonał zasadnych, zgodnych z istniejącym stanem rzeczy ustaleń. Sąd Okręgowy uznał ponadto za słuszne rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, nie podzielając jednak wszystkich rozważań poczynionych przez ten Sąd.

Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 471 k.c., poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy przepis ten ustanawia odpowiedzialność odszkodowawczą za nienależyte wykonanie umowy nie rozwiązanej pisemnie, pomimo obowiązku ustawowego określonego w art. 77 § 2 k.c. Przepisy te nie mogą być podstawą odpowiedzialności pozwanego w niniejszej sprawie.

Na wstępie należy podnieść, że stosunek prawny wynikający z podjęcia nauki na studiach wyższych w uczelni publicznej ma charakter mieszany, zawierający w sobie elementy administracyjno i cywilno prawne. Funkcjonowanie wyższych uczelni i organizacja studiów uregulowane są ustawą z dnia 27 lipca 2005 roku o szkolnictwie wyższym zawierającą normy o charakterze administracyjno – prawnym jak i w niewielkiej części cywilno prawne.

Mimo zawartej umowy cywilnoprawnej pomiędzy uczelnią a studentem, określającej odpłatność za studia, kwestie związane ze studiowaniem regulują po pierwsze normy prawa wewnętrznego uczelni w szczególności regulamin uczelni, którego wiążą studenta od momentu przyjęcia go w poczet uczelni.

Z chwilą przyjęcia w poczet użytkowników zakładu, student staje się podmiotem praw i obowiązków, które przysługują bądź obciążają wszystkich użytkowników, wynikających zarówno z przepisów powszechnie obowiązujących jak i ze statutów czy regulaminów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 października 2008 roku, sygn. akt VI ACA 654/08, Lex 1164711).

Wniosek o przyjęcie na studia jest równocześnie wyrażeniem zgody na poddanie się obowiązującemu reżimowi prawnemu uczelni. Statut i regulamin studiów szkoły publicznej zawierają wiążące studentów normy prawa wewnętrznego o charakterze abstrakcyjnym. Studenci mają obowiązek podporządkowania się im bez zawierania dodatkowych umów.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, pozwany został przyjęty w poczet studentów, a więc wiązały go zapisy Regulaminu Studiów, obowiązującego w Wyższej Szkole (...). Także zgodnie z § 5 umowy zawartej z powodem prawa i obowiązku studenta związane z tokiem studiów określa Regulamin Studiów.

Zgodnie zaś z § 30 ust. 1 pkt 1 Regulaminu, student jest skreślany z listy studentów w przypadku niepodjęcia studiów. § 30 ust. 4 wprost określa, że niepodjęcie studiów stwierdzone jest w przypadku kandydata na studia, który otrzymał z Uczelni pozytywną decyzję o przyjęciu na studia, nie złożył rezygnacji z podjęcia studiów, nie zgłosił się w wyznaczonym terminie w dziekanacie w celu podpisania tekstu ślubowania i odebrania indeksu. § 30 ust. 2 przewiduje przypadki, w których student „może być skreślony z listy studentów”. Z zapisów tych wynikają następujące wnioski, po pierwsze § 30 ust. 1 pkt. 1 przewiduje obligatoryjne przypadki skreślenia z listy studentów. Świadczy o tym kategoriyczny zapis ust. 1 w porównaniu z ust. 2, który przewiduje, że student może być z listy skreślony. Po drugie, skoro regulamin przewiduje „instytucję” niepodjęcia studiów, zakładając że jest to pewien brak działania po stronie studenta, bez złożenia wyraźniej rezygnacji – to znaczy że student może z własnej woli nie podjąć studiów, bez zgłaszania tego faktu uczelni, bez wypowiedzania umowy, a skutkiem tego będzie obligatoryjne skreślenie z listy studentów.

Nie można zgodzić się z apelującym, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy, pozwany musiał wypowiedzieć umowę, żeby zrezygnować ze studiów i aby Uczelnia mogła nie naliczać czesnego. Otóż zgodnie z § 8 umowy zawartej pomiędzy stronami, student może zrezygnować z nauki w Uczelni poprzez złożenie pisemnego oświadczenia. Przyjęcie rezygnacji z nauki nie powoduje zwrotu wniesionych opłat miesięcznych do dnia rezygnacji. Taka sytuacja mogłaby mieć miejsce, gdyby pozwany rozpoczął naukę i po jakimś czasie chciał zrezygnować z dalszej edukacji na uczelni. W sytuacji zaś, gdy pozwany w ogóle nie podjął nauki, nie zgłosił się do dziekanatu na ślubowanie, nie podjął indeksu ani legitymacji studenckiej, nie był na żadnych zajęciach jego zachowanie było typowym niepodjęciem studiów, określonym przez § 30 ust. 2 regulaminu studiów i winno skutkować skreśleniem z listy studentów. Skoro zaś pozwany zostałby skreślony z listy studentów przed rozpoczęciem studiów, nie było żadnych podstaw do naliczania mu czesnego, gdyż nie był już studentem. Fakt skreślenia go przez Uczelnię z listy studentów dopiero w kwietniu 2009 roku jest naruszeniem ze strony powoda, które należałoby uznać za próbę pozyskania kosztem pozwanego nienależnej zapłaty za niewykonane wobec pozwanego usługi.

Mimo, że umowa o odpłatność na studiach zawarta na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 r. jest niewątpliwie umową cywilnoprawną, spełnia ona funkcję pomocniczą do pierwszorzędnie traktowanych przepisów i zasad regulujących status studenta i organizacji studiów. Zwrotu "umowa o warunkach

odpłatności za studia" nie należy interpretować w sposób rozszerzający do tego stopnia, aby uznać, że ustawodawcy chodziło w gruncie rzeczy o umowę o wykonanie usługi polegającej na zakupie przez studenta wiedzy oferowanej przez uczelnię. Nie jest to umowa określająca wzajemne zobowiązania stron związane z procesem kształcenia, w której jedna strona (uczelnia) zobowiązuje się do przeprowadzenia studiów na odpowiednim poziomie i wydania dyplomu, zaś druga (student) - do uiszczenia za to odpowiedniej zapłaty. Rozumienie tego w ten sposób nie tylko zdecydowanie wykracza poza precyzyjne przecież brzmienie przepisu ustanowionego przez racjonalnego ustawodawcę, lecz także jest w sprzeczności z istotą kształcenia na studiach wyższych, stanowiącego po prostu zadanie publiczne (pozostające nim nawet wtedy, gdy jest realizowane przez uczelnie niepubliczne) i uregulowanego w całości przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa administracyjnego, tj. przez prawo o szkolnictwie wyższym i jego rozporządzenia wykonawcze. Umowa o warunkach odpłatności za studia, w świetle powyższych uwag, powinna więc koncentrować się przede wszystkim na szczegółach regulujących przedmiot opłat, ich wysokość, zasady wnoszenia, terminy, skutki opóźnień bądź zaprzestania dokonywania wpłat oraz warunki, terminy i skutek jej wypowiedzenia lub zerwania w inny sposób.

Trzeba więc podkreślić, że w sytuacji niepodjęcia przez studenta faktycznie studiów, jest on obligatoryjnie skreślany z listy studentów (skutek administracyjno - prawny na mocy Regulaminu studiowania) i wówczas umowa cywilnoprawna zawarta z uczelnią o odpłatność nauki wygasa (skutek cywilnoprawny na mocy kodeksu cywilnego).

Zgodnie z art. 475 k.c. jeżeli świadczenie stało się niemożliwe skutkiem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności, zobowiązanie wygasa. Przewidziana w tym przepisie niemożliwość świadczenia, skutkująca wygaśnięciem zobowiązania, obejmuje sytuacje, gdy po powstaniu zobowiązania zaistnieje stan zupełnej, trwałej i obiektywnej niemożności zachowania się dłużnika w sposób wynikający z treści zobowiązania (wyrok SN z dnia 5 grudnia 2000 r., V CKN 150/00, LEX nr 548768). Dotyczy to sytuacji, gdy niemożliwość zachodzi już po powstaniu zobowiązania i gdy za okoliczności, które spowodowały niemożliwość świadczenia, odpowiedzialności nie ponosi dłużnik.

W niniejszej sprawie Regulamin przewiduje możliwość niepodjęcia studiów. Jediną konsekwencją takiego zachowania studenta, jest skreślenie z listy studentów. Ani Regulamin ani nawet Umowa o odpłatność nauki nie przewiduje, że student nie ma prawa nie podjąć studiów. Żaden przepis nie nakłada na studenta za niepodjęcie studiów jakiegokolwiek odpowiedzialności, w tym odszkodowawczej w stosunku do Uczelni. Należy więc stwierdzić, że jest to swoiste uprawnienie studenta, znajdujące się w zakresie przysługujących mu praw i obowiązków.

Skoro student zgodnie z zapisem Regulaminu, winien być od razu skreślony z listy studentów za niepodjęcie studiów, powód nie mógł już świadczyć usług edukacyjnych wobec pozwanego, co za tym idzie także roszczenie zapłaty przez pozwanego czesnego za zajęcia, w których nie mógł brać udziału, stało się bezpodstawne. Sytuacja niemożliwości świadczenia nie była przez pozwanego ani powoda zawiniona. Zasadnie wskazuje się, że wygaśnięcie zobowiązania stanowi prostą konsekwencję zaistniałego stanu faktycznego: z jednej strony świadczenie nie może być spełnione, z drugiej zaś dłużnik nie ma obowiązku naprawienia wynikłej z tego szkody i w takiej sytuacji dalsze trwanie zobowiązania pozbawione byłoby sensu.

Poza powyższymi rozważaniami należy podnieść, że nawet w sytuacji przerwania studiów w trakcie nauki i odpowiedniego poinformowania od tym fakcie Uczelni na mocy przepisów umowy o studiowanie, Uczelnia zaprzestaje naliczania opłat. Dlatego też tym bardziej wydaje się niezasadne naliczanie przez Uczelnię opłat za studia, które przez pozwanego w ogóle nie zostały podjęte, a brak skreślenia z listy studentów był niewykonaniem Regulaminu obowiązującego studentów ale i nakładającego na uczelnię pewne normy postępowania. Trzeba podkreślić, że wykonywanie Regulaminu przez Uczelnię jest konieczne, gdyż tylko dzięki temu studenci mają jasną sytuację i wiedzą jakich skutków i konsekwencji mogą się spodziewać w wyniku pewnych swoich działań i zaniechań. Dlatego też pozwany twierdził, że nie składał rezygnacji ze studiów, gdyż studiując na drugim kierunku tej samej Uczelni, znał praktykę natychmiastowego skreślenia z listy studentów za niepodjęcie studiów i nienaliczania za niepodjęte studia żadnego czesnego.

Mając na uwadze powyższe, zarzut naruszenia prawa cywilnego poprzez niezastosowanie przepisów o odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do pozwanego, nie mógł się ostać.

Na marginesie należy się odnieść do zarzutu naruszenia art. 751 pkt 2 w zw. z art. 750 k.c. wskutek przyjęcia dwuletniego terminu przedawnienia. Zarzut ten, mimo że nie zmienia w zakresie rozstrzygnięcia, jest uzasadniony. W niniejszej sprawie nie można zastosować tego przepisu, gdyż umowa łącząca strony jest umową określoną przez art. 160 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, nie jest zaś zgodnie z art. 750 k.c. umową o świadczenie usług, która nie jest uregulowana innymi przepisami. Tym samym zastosowanie mają ogólne zasady z art. 118 k.c.

Zgodnie z art. 213 § 2 k.c. Sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Po pierwsze, nie jest uznaniem powództwa uznanie żądania przy równoczesnym zaprzeczeniu jego podstawy faktycznej. W odpowiedzi na pozew, w której pozwany uznał powództwo w części, niezmiennie kwestionował on podstawę roszczenia. Ponadto w oświadczeniu i zeznaniach powoda złożonych na rozprawie w dniu 12 lutego 2013 roku, stwierdza on, że uznał powództwo tylko za namową adwokata, gdyż ten stwierdził, że tej sprawy nie można wygrać. Liczył więc na polubowne załatwienie sprawy. Nie korzystał z usług szkoły i nie rozumie za co ma płacić.

W świetle okoliczności sprawy i powyższych rozważań fakt uznania przez powoda powództwa w części, należało uznać za niezgodny z obowiązującym prawem i zasadami współżycia społecznego i tym samym niewiążący dla Sądu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.